

T-72M2D „Wilk”

Czołg średni T-72M2D „Wilk”

T-72M2D „Wilk” prototyp zmodernizowanego czołgu średniego T-72M1, który w przyszłości po przeprowadzeniu kilku modyfikacji został oznaczony jako PT-91 „Twardy”.

Historia

Polska rozpoczęła krajową produkcję wariantu T-72M w 1981 roku. Wariant ten, opracowany przez Związek Radziecki na eksport, można najlepiej zdefiniować jako kompromis między oryginalnym T-72 Ural, a T-72A. Kilka lat później, w 1986 roku, produkcję tego czołgu wyparł w dużym stopniu ulepszony T-72M1, który był prawie kompletną kopią oryginalnego T-72A. Za produkcję obydwu wariantów odpowiadały Zakłady Mechaniczne Bumar-Łabędy w Gliwicach.

W chwili rozpoczęcia produkcji polski sztab generalny przestał jednakże widzieć w T-72M1 wystarczający pojazd jak na potrzeby współczesnego pola bitwy, zwłaszcza w obliczu wprowadzenia przez zachodnie siły zbrojne czołgów podstawowych następnej generacji. Zachodniemieckie Leopardy 2 i amerykańskie Abramsy były groźniejsze niż wszystkie dotychczas znane czołgi zachodnie, z jakimi miał do czynienia sprzęt radziecki w różnych wojnach zastępczych.

W drugiej połowie lat 80. XX wieku Polska rozpoczęła program,

mający na celu zwiększenie bojowych zdolności rodzimych sił zbrojnych. Program miał dwa założenia:

- Po pierwsze, zamierzano rozpocząć negocjacje z ZSRR w sprawie nowszego wariantu T-72
- Po drugie, zakładano opracowanie komponentów, mających na celu modernizację T-72M1 w kraju przy wykorzystaniu technologii polskiego przemysłu.

Pierwsze podejście doprowadziło do formalnego rozpoczęcia negocjacji w 1988 roku. Najprawdopodobniej Polska otrzymała licencję na kopię czołgu podstawowego T-72B o nazwie T-72S. Wersja ta przypominała wersję, która została sprzedana Iranowi w 1990 roku w formie zestawów montażowych. Niestety, z wielu przyczyn na przełomie 1989/90 negocjacje spaliły na panewce.

Drugie podejście doprowadziło do integracji rodzimych technologii i rozwoju pakietu modernizacji dla T-55A (powstał w ten sposób T-55AM Merida i różne inne warianty). Bazując na tych sukcesach Polska zaczęła na własną rękę badać różne opcje modernizacji T-72M1.

Departament Rozwoju i Wdrożeń MON zlecił Ośrodkowi Badawczo-Rozwojowemu Urządzeń Mechanicznych OBRUM rozpoczęcie projektu, któremu przyświecał dokładnie ten cel. Projekt nazwano „WILK”. Miał on na celu opracowanie komponentów modernizacji czołgu w sposób, który umożliwiał przeprowadzanie prac naprawczych i konserwacyjnych przez zakłady niższego poziomu, współpracujące z odpowiednimi jednostkami pancernymi.

Głównym celem było zwiększenie zdolności przetrwania czołgu przez:

- Zwiększoną mobilność
- Zwiększoną ochronę
- Ulepszoną zdolność walki nocą

W projekt i współpracę z OBRUM było zaangażowanych szereg struktur, w tym:

- Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia w Zielonce
- Zakłady Mechaniczne Wola w Warszawie
- Przemysłowe Centrum Optyki w Warszawie
- Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie

Po przełomie politycznym w 1989 roku i ustaniu wszelkiej współpracy wojskowej w ramach Układu Warszawskiego nacisk na modernizację T-72M przy wykorzystaniu technologii krajowych nabrał nawet jeszcze większej wagi.

W latach 1987-1990 Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Urządzeń Mechanicznych w oparciu o dokumentację projektu „WILK” zbudował trzy funkcjonalne prototypy, wykorzystujące trzy różne bazy:

- T-72A
- T-72M1
- T-72M1D (wariant dowodzenia T-72M1)

W 1990 roku trzy prototypy, powstałe w ramach projektu WILK, wyposażono w prototypy SKO DRAWA.

Ponadto oryginalne czołgi zyskały następujące ulepszenia:

- Pancierz reaktywny ERAWA-1 rodzimej produkcji na przednim pancierzu czołgu
- Nowe stalowe osłony boczne
- System ostrzegania przed wiązką lasera skierowaną na pojazd OBRA-1

- Pasywny noktowizor drugiej generacji dla wszystkich członków załogi
- Prototyp cyfrowego SK0 DRAWA
- Komputer do diagnostyki stabilizacji broni
- Nieokreśloną modyfikację systemu skrzyni biegów
- Nowy silnik Diesla S-12U o mocy 850 KM (opracowany na bazie rosyjskiego Diesla V-46-6)
- System wyrzutni granatów dymnych WPD-1 Tellur i WWGD-1 Erb

W lipcu 1991 roku po pomyślnym zbadaniu powyższych pojazdów Polska postanowiła kontynuować ów kierunek rozwoju. Zamknięto projekt Wilk i rozpoczęto następny, który doprowadził do powstania czołgu podstawowego PT-91 Twardy. Pojazd ten przez pewien czas należał do najbardziej zaawansowanych czołgów podstawowych na uzbrojeniu polskich sił zbrojnych. Za sprawą projektu Wilk projekt PT-91 nie zaczynał się od podstaw. Dzięki temu w pełni sprawne prototypy PT-91 były gotowe już po 9 miesiącach.

Podstawowe dane taktyczno-techniczne: (T-27M2D)

Masa całkowita – 44 200 kilograma

Uzbrojenie – armata czołgowa 2A46 kalibru 125 mm (tu pewien paradoks – na tablicy informującej jest napisane; 2A46M???), sprzężony z armatą karabin maszynowy PKT kalibru 7,62 mm oraz montowany na wieży wielkokalibrowy karabin maszynowy NSW kalibru 12,7 mm

Maksymalna moc silnika – 850 KM

Prędkość maksymalna – 60 km/h

Załoga – trzech żołnierzy (dowódca, celowniczy, mechanik-kierowca)

Źródła:

Nowa Technika Wojskowa #5/1993

Nowa Technika Wojskowa #5/2009

Poligon #3/2013

Witryna OBRUM

**Witryna/Facebook Muzeum Broni Pancernej przy Centrum Szkolenia
Wojsk Lądowych im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana
Czarnieckiego w Poznaniu**

Sprawdź także opis T-72

Jeden z prototypów Wilka, oznaczony jako **T-72M2D *Wilk*** znajduje

się obecnie w Muzeum Broni Pancernej przy Centrum Szkolenia
Wojsk Lądowych im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana
Czarneckiego w Poznaniu. Fot. Dawid Kalka